

Хайдушки песни

“Събрали са се на хайдушкото сборище все отбор млади юнаци” – така започват редица народни песни, за да разкажат за юначни битки или за легендарните хайдушки трапези.

В България има десетки местности, познати под името “Хайдушко сборище”. На някои от тях и до днес се провеждат народни събори – в знак на почит към хайдутите и хайдушкото движение. Едно от най-популярните хайдушки сборища е Агликина поляна. Това митично място е свързано с дейността на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Тяхната чета е сформирана през 1868 г. в опит да се повдигне национално въстание срещу османските поробители. Двамата воеводи умират, не навършили 30 години. След като четата е разбита, Стефан Караджа е заловен и обесен от османските власти. А Хаджи Димитър, тежко ранен в боя, е отнесен от свои четници под един планински връх. Въпреки грижите на местни овчари, умира от раните си. Много са легендите, в които са пресъздадени моменти от живота на двамата воеводи.

РОДЕН ЗА ХАЙДУТИН

(народна)

Йорги Дафинка думаше:

- Дафинке, булка хубава,
стани ми дрехи събери,
свържи ги в тънка мърама,
тури ги в мешин дисаги
и ми кончето изведи,
с бял ориз го назоби
и с руйно вино напои!

Аз ща, Дафинке, да ида
на Рила, Стара планина,
върл хайдутин да стана,
със врага сили да мера.

Недей се сърди на мене,
а най се сърди на мама,
аз на майка се обадох,
да не ме жени майка ми.
Ази съм с крила намерен,
върл хайдутин да стана,
аз кога умра, Дафинке,
мене ще орли изядат,
мама нема да плаче.
Ти като умреш, Дафинке,
теб ще в гроб заровят
и майка ще да те оплаче.

ЧАВДАР ПРЕЗ ГОРА ВЪРВЕШЕ

(народна)

Чавдар през гора вървеше
и на гората думаше:

- Горо ле, горо зелена,
имаш ли, горо, юнаци
из тебе, горо, да ходят
и аз при тях да отида!
Гората мълчи, не казва,
водата бучи, не чува,
най се обади славейче,

то на Чавдара продума:

- Чавдаре, младо юначе,
вчера оттука замина
баща ти с вярна дружина,
замина, за теб питаше!
Къде е Чавдар да дойде,
дружина да ми поведе,
дружина да ми поведе,
байрака да ми развее!

МОМА ХАЙДУТИН СТАНАЛА

(хороводна)

Де се е чуло-видело, леле,
де се е чуло-видело,
мома хайдутин да стане, леле,
на триста млади юнаци!

Петранка мома хубава, леле,
Петранка мома хубава,
една на мама и тате, леле,
една на мама и тате.

Петранка в гора отиде, леле,
Петранка в гора отиде
на хайдушкото сборище, леле,
на хайдушкото сборище.

Там си Петранка завари, леле,
там си Петранка завари

до триста млади юнаци, леле,
до триста млади хайдути.

Че я хайдути избраха, леле,
че я хайдути избраха
техен войвода да бъде, леле,
войвода, млада девойка.

Че си Петранка поведе, леле,
че си Петранка поведе
дружина верна сговорна, леле,
дружина верна сговорна
по късни доби потайни, леле,
по късни доби потайни,
потайни, друми незнайни, леле,
потайни, друми незнайни!

РУСАНКА ХАЙДУТИН СТАНАЛА

(хороводна)

- Русанке, моме хубава, | 2
дали си чула, разбрала, |
ей, ей, брей, моме, брей,
дали си чула-разбрала, | 2
дали си чула-разбрала, |
в село хайдути ке дойдат, | 2
ей, хей, брей, моме, брей,
тебе Русанке да земат,

тебе Русанке да земат,
байрака да им развяваш, | 2
ей, хей, брей, моме, брей,
низ тия гори зелени!
Докат Русанка продума, | 2
на праг хайдутин застана.
ей, хей, брей, моме, брей,
и на Русанка продума:

- Русанке, моме Русанке, | 2
хайде със нази да дойдеш, |
ей, хей, брей, моме, брей,
във тая гора зелена. | 2
Дружина да ни проводиш,
байрака да ни развяваш,
ей, хей, брей, моме, брей, | 2
байрака да ни развяваш.

Смелост и героизъм са наситили и съдържанието на огромен дял от българския фолклор. Специално място в него заемат песни, предания и легенди за хайдушкото движение, чието начало се губи далече назад във времето и представлява важен дял от предосвобожденската ни история. И днес народните изпълнители пеят за реално съществували личности, за факти и събития от нашата история.